

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогіка (у тому числі історія педагогіки)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма «Соціальна педагогіка»

Спеціальність ІІІ Дитячі та молодіжні служби

Галузь знань І Охорона здоров'я та забезпечення

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від "28" серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Педагогіка та педагогічна майстерність
Викладач (-і)	Канд.пед. наук, доцент Салига Наталія Миколаївна
Контактний телефон викладача	0977576636
E-mail викладача	natalla.salyha@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Понеділок, 15.00, 510 ауд. (Бандери, 1) Обговорення індивідуально вибраних студентом питань з тематики лекційного курсу та самостійної роботи
2. Анотація до курсу	
<i>Предметом</i> вивчення навчальної дисципліни є з набуття студентами знань у галузі педагогіки, у тому числі історії педагогіки, їх підготовку до професійної та самостійної діяльності, формування знань, умінь та навичок в організації та проведенні освітнього процесу, зрілої та творчої особистості, громадянської позиції та готовності до трудової діяльності. Курс спрямований на формування у студента адекватного розуміння процесу педагогічної діяльності, навчання та виховання не як одностороннього, безпосереднього впливу викладача на особистість молодшої людини, а як педагогічної взаємодії суб'єктів спільної діяльності. Тематика курсу та зміст програми орієнтовані на оволодіння студентами відповідними знаннями, загальними вміннями та навичками організації педагогічної взаємодії з молодими людьми, освітнього процесу у напрямі розвитку особистості. Центральні теоретичні положення, ідеї курсу у процесі викладання розглядаються через призму психологічних механізмів, закономірностей, законів природного розвитку людини, її пізнавальної діяльності, становлення особистісних рис, що є умовою творчого пошуку вчителем шляхів, методів, засобів організації педагогічної взаємодії з учнями, здійснення опосередкованого впливу на особистість у цьому процесі. Загальні положення спираються на знання студентами філософії як методологічної бази, психології як теоретичної основи і сприяють кращому подальшому оволодінню методикою психолого-педагогічної діяльності у закладах середньої освіти. Вивчення курсу відбувається шляхом обговорення, рефлексії, осмислення студентами власного життєвого досвіду, професійних уявлень, вироблення власного бачення, поглядів стосовно педагогічної взаємодії з молодшою людиною, набуття відповідних умінь та навичок, передбачає огляд, аналіз, оцінку теоретичних положень викладачем у взаємодії зі студентами під час лекцій та практичних занять. Практичні заняття орієнтовані на самостійну підготовку студентами проєктів, творчих робіт, ситуаційних вправ, їхнього обговорення у групі, аналіз педагогічних ситуацій, фрагментів освітнього процесу з позиції теоретичних ідей, концепцій, власних педагогічних поглядів, організацію мікрорекламування студентів тощо.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета курсу: висвітлити актуальні питання історії педагогіки та сучасної педагогічної науки; підготувати студентів до виконання обов'язків соціального педагога, організатора освітнього процесу загальноосвітнього навчального закладу; - сформувати у студентів систему знань щодо завдань, принципів, форм, методів і прийомів освітньої діяльності на основі встановлення їх найтіснішого зв'язку із закономірностями розвитку особистості вихованця.	

Цілі курсу: засвоєння ключових положень і проблематики сучасної педагогіки;

- досягти засвоєння студентами теоретико-методологічних підходів до вивчення предмета, основних понять і категорій педагогіки;
- ознайомити з методами педагогічних досліджень і сформувати в студентів уміння користуватися цими методами у своїй практичній діяльності;
- з'ясувати зміст професійної діяльності вчителя: розкрити соціальну роль і функції вчителя, специфіку його діяльності, сформувати досвід самостійного і творчого аналізу оцінки педагогічних явищ і ситуацій;
- допомогти студенту набутти уміння теоретичного проектування та практичного конструювання навчально-виховного процесу, спрямованого на розвиток особистості учнів та їх творчу самореалізацію;
- сприяти практичному опануванню різними формами, методами організації навчального й виховного процесів у загальноосвітніх навчальних закладах;
- спонукати студентів до подальшого самовиховання, розвитку особистісних якостей майбутнього педагога, відповідального ставлення до виконання обов'язків вчителя; сформувати у майбутніх вчителів потреби постійно займатися самонавчанням, самовдосконаленням;
- розкрити суть понять: “виховання”, “самовиховання”, “сутність процесу виховання”, “закономірності та принципи процесу виховання”;
- сформувати у студентів розуміння понять: “сутність та структура процесу навчання”, “принципи та закономірності процесу навчання”, “методи” і “засоби навчання”, “форми організації навчання”;
- засвоїти основні поняття: “зміст освіти”, “загальна, політехнічна та професійна освіта”, “навчальні плани, програма, підручник”;
- ознайомити із основними компонентами педагогічної майстерності педагога

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність -Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у процесі навчання і в соціально-педагогічній діяльності суб'єктів освітнього процесу, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 09 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 11 Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 01. Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності.

СК-05 Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище.

Програмні результати навчання:

ПР-03 Аналізувати суспільно й особистісно значущі світоглядні проблеми, усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.

ПР-04 Розуміти особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах.

ПР-10 Знати основи, психології, педагогіки, а також фундаментальних і прикладних наук (відповідно до спеціалізації) на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених цим стандартом та освітньою програмою.

ПР-11 Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні/розвивальні проекти.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс Рік навчання	Нормативний / вибірковий
1	Соціальна педагогіка та соціальна робота	перший	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

	лекції	Практичні заняття	сам. роб
Тема 1. Тема 1. Предмет та завдання навчальної дисципліни. Зародження педагогіки в умовах первіснообщинного та рабовласницького ладу.	2 год.	2 год.	6 год.
Тема 2. Виховна робота класного керівника	2 год.	2 год.	8 год.
Тема 3. Народна педагогіка як основа наукової педагогічної теорії	2 год.	2 год.	6 год.
Тема 4. Суть і завдання виховного процесу в школі.	2 год.	2 год.	6 год.
Тема 5. Закономірності й принципи виховання. Загальні методи і форми виховання.	2 год.	2 год.	8 год.
Тема 6. Педагогічна майстерність. Поняття про педагогічний досвід	2 год.	2 год.	6 год.

Тема 7. Форми організації навчання в школі.		2 год.	8 год.
Тема 8. Перевірка та оцінка знань, умінь і навичок учнів.		2 год.	6 год.
Тема 9. Методи науково-педагогічних досліджень		2 год.	6 год.
Всього	12	18	60

6. Система оцінювання курсу

Оцінювання здійснюється відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Вид контролю – **екзамен**

Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів:

	Семінарські заняття заняття (усні відповіді) – 20 балів Тестові завдання -20 балів КСР, розробка проєктів -5 балів Індивідуальні, творчі завдання, виконання ситуативних вправ, кейсів Тренінги в активному режимі– 5 балів Іспит-50 балів Максимальна кількість балів -100 Вага оцінок у відсотках становить : за практичні заняття - 20%; за тестування до практичних семінарських занять -20% ; за захист проєкту- 5% ; за індивідуальне наукове повідомлення, що запропоновано на вибір у тематиці практичних-семінарських занять – 5%. . Екзаменаційна тестова робота – - 50%. Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Шкала оцінювання <table><tr><th rowspan="2">Сума балів</th><th rowspan="2">Оцінка ECTS</th><th colspan="2">Оцінка за національною шкалою</th></tr><tr><th>Іспит</th><th>Залік</th></tr><tr><td>90-100</td><td>A</td><td>Відмінно</td><td rowspan="5">Зараховано</td></tr><tr><td>80-89</td><td>B</td><td>Добре</td></tr><tr><td>70-79</td><td>C</td><td></td></tr><tr><td>60-69</td><td>D</td><td>Задовільно</td></tr><tr><td>50-59</td><td>E</td><td></td></tr><tr><td>26-49</td><td>FX</td><td>Незадовільно</td><td rowspan="2">Незараховано</td></tr><tr><td>0-25</td><td>F</td><td>Незадовільно</td></tr></table>	Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		Іспит	Залік	90-100	A	Відмінно	Зараховано	80-89	B	Добре	70-79	C		60-69	D	Задовільно	50-59	E		26-49	FX	Незадовільно	Незараховано	0-25	F	Незадовільно
Сума балів	Оцінка ECTS			Оцінка за національною шкалою																										
		Іспит	Залік																											
90-100	A	Відмінно	Зараховано																											
80-89	B	Добре																												
70-79	C																													
60-69	D	Задовільно																												
50-59	E																													
26-49	FX	Незадовільно	Незараховано																											
0-25	F	Незадовільно																												
Вимоги до письмових робіт	Впродовж вивчення дисципліни студенти виконують завдання у формі тестів, які розміщені на сайті дистанційного навчання університету https://d-learn.pnu.edu.ua/ (макс. бал – 10 б. за кожен тест, вага даного виду роботи - 20 балів за всі виконані тести згідно коефіцієнту електронного журналу). Екзаменаційна письмова робота оцінюється у 50 балів (екзаменаційне тестування проходить згідно розкладу, триває 80 хвилин, за які студент повинен пройти тестування, яке складається із 50 тестових завдань формату “множинний вибір”, що охоплюють весь курс дисципліни та генеруються самою системою дистанційного навчання у довільній послідовності. Вага																													

правильної відповіді на одне питання тесту - 1 бал).

Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів (25 балів (мінімум) за екзаменаційне тестування, 25 балів(мінімум) за роботу протягом семестру.

Оцінювання за кожен тестовий контроль здійснюється за 100 бальною шкалою. Вага оцінки за відповідну тему відображена у таблиці вище. Максимальна кількість балів, яку здобувач освіти може отримати за тестовий контроль складає 20 балів.

Підготовка індивідуального проєкту.

Вивчення дисципліни передбачає обов'язкову підготовку індивідуального проєкту.

Оцінювання індивідуального проєкту здійснюється за 100 бальною шкалою.

Метою підготовки індивідуального проєкту є закріплення теоретичних знань і практичних навичок з дисципліни.

Критерії оцінювання індивідуального проєкту:

«90-100 балів» – індивідуальний проєкт виконано на високому рівні, вирішено усі поставлені завдання. Під час усного захисту проєкту здобувач освіти проявив повне володіння матеріалом та свій виступ супроводжував мультимедійною презентацією.

«70-89 балів» – індивідуальний проєкт містить деякі незначні помилки та суперечні питання, які можуть бути виправлені письмово, або захищені усно. Під час усного захисту проєкту здобувач освіти проявив достатнє володіння матеріалом та свій виступ супроводжував мультимедійною презентацією.

«50-69 балів» – індивідуальний проєкт містить незначні помилки та суперечні питання, які можуть бути виправлені письмово, або захищені усно, проте сам проєкт не містить всебічного аналізу, а поставлені питання вирішені не повністю. Під час усного захисту проєкту здобувач освіти проявив загальне володіння матеріалом та свій виступ супроводжував мультимедійною презентацією.

«Менше 50 балів» – індивідуальний проєкт не відповідає поставленим завданням, допущені суттєві помилки та неточності.

Підсумковий семестровий контроль являє собою підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр, що з даної дисципліни здійснюється у формі **екзамену**.

Семестровий контроль у формі екзамену передбачає, що підсумкова оцінка (у стобальній шкалі) з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за поточний контроль знань та за екзаменаційну роботу.

Повторне складання допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачеві (талон No2) тестування в

	системі дистанційного навчання + усне опитування відповідно до програмових вимог, другий – комісії (талон No3) реалізується виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних процесів. Якщо студент не склав навчальну дисципліну за талоном 3, дозволяється повторне вивчення навчальної дисципліни впродовж наступного семестру (планується за рахунок власного часу студента і не фінансується з бюджетних коштів
Семінарські/практичні заняття	Поточне оцінювання знань здійснюється під час проведення практичних занять та оцінюється в у 100 бальній системі: «90-100 балів» – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей (в т.ч. у вигляді мультимедійних презентацій), глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу. «70-89 балів» – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей (в т.ч. у вигляді мультимедійних презентацій), в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. «50-69 балів» – здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей (в т.ч. у вигляді мультимедійних презентацій), але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. «Менше 50 балів» – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни протягом навчального семестру, взявши участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, який відповідає предмету дисципліни, чи підготувавши дайджест (добір уривків

	з різних джерел на певну тематику). У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкрити різні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання та зробити узагальнюючі висновки: 2 бали – нараховується здобувачам освіти, які пройшли навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни протягом навчального семестру. 2 бали – нараховується здобувачам освіти, які взяли участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, який відповідає предмету дисципліни. 1 бал – нараховується здобувачам освіти, які підготували дайджест на певну тематику в межах вивчення дисципліни. Контроль за самостійну роботу. Самостійна робота здобувачів освіти передбачає: 1. Тестування. 2. Підготовка індивідуального проєкту. Тестовий контроль. Студент опрацьовує питання, що призначенні для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання (https://d-learn.pnu.edu.ua) (дві спроби – кращий результат).
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач допускається до підсумкового контролю, якщо виконав більше 60% завдань курсу, відпрацював всі заняття і за результатами оцінювання (бали за практичні заняття і самостійну роботу) набрав не менше 25 % . Умови допуску до підсумкового контролю (екзамену) передбачають дотримання <u>Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</u>
Підсумковий контроль	Екзаменаційна (підсумкова) оцінка (макс. 100 балів -50%) виставляється у результаті сумування отриманих балів на практичних заняттях та за усі види виконаних робіт.
7. Політика навчальної дисципліни Письмові роботи: Присутність здобувачів вищої освіти на контрольній роботі є обов’язковою. У процесі написання контрольної роботи та виконання індивідуальних завдань неприпустимими є плагіат та списування. Академічна доброчесність: Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників університету. Ознайомитися з «Положенням про запобігання академічному плагіату	

та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Редакція 2)» можна за покликанням: <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf>.

Відвідування занять:

Якщо здобувач пропустив практичне заняття, необхідно виконати всі практичні завдання, передбачені даним заняттям, пройти тестування та отримати відповідну оцінку. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Здобувач вищої освіти, який не набрав 25 балів (сума балів за практичні заняття і самостійну роботу) до екзаменаційної роботи не допускається. У такому випадку до початку сесії здобувач може отримати допуск, відпрацювавши всі заняття і виконавши всі передбачувані види робіт, зокрема, виконання самостійної роботи, тестування у системі дистанційного навчання (<https://d-learn.pnu.edu.ua>). Студент, який не набрав мінімум 50 балів за курс, має право перездати екзамен на талоні №2, №3 відповідно до «Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (Редакція 4)». <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf>. Лекції, тестові завдання, завдання для самостійної роботи, а також додаткові ресурси для засвоєння змісту курсу є доступними на сайті дистанційного навчання. Консультації щодо виконання самостійної роботи можна отримати щовівторка в аудиторії 510 (вул. Бандери, 1) або в режимі онлайн, за допомогою e-mail, viber, telegram, zoom. Студент, який навчається за індивідуальним графіком, має опрацювати самостійно весь матеріал і виконати всі види контролю відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-indyvidualnym-hrafiikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasyliya-stefanyka.pdf

Неформальна освіта:

Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3)» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasyliya-stefanyka.pdf. Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

1. Бойко А. Освітні і наукові позиції полтавських педагогів Григорія Ващенка та Антона Макаренка. Рідна школа. 2018. № 1/2. С. 21–28.
2. Бойко В. Педагогічна система Яна Амоса Коменського: до 425 річчя від дня народження чеського мислителя письменника і педагога. Всесвітня література в сучасній школі. 2017. № 4. С. 10–16.
3. Дроб'язко П.І. Українська національна школа: витоки і сучасність: посібник. Київ: Академія, 1997. 181 с.
4. Живодьор В. Ф. Козацька педагогіка: історія розвитку. Інноваційні підходи до виховання учнів козацьких класів і хортингістів у навчальних закладах: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 квітня 2017 р., м. Суми). Суми: ФОП Цьома С. П., 2017. С. 27–29.
5. Зайченко І.В. Історія педагогіки: у двох книгах. Київ: Видавничий дім Слово, 2010. Кн. II: Школа, освіта і педагогічна думка в Україні. 2010. 132 с.
6. Задорожна-Княгницька Л. В. Історія педагогіки : навчальний посібник для студентів

ЗВО. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 364 с.

7. Історія дошкільної педагогіки: збірник тестів з курсу для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 012 «Дошкільна освіта» / укладач О. М. Попович. Мукачево : МДУ, 2019. 56 с.
8. Історія зарубіжної педагогіки : конспект лекцій / упоряд. Л. В. Маляр, М. І. Кухта. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2020. 64 с.
9. Історія зарубіжної педагогіки : матеріали тьюторських завдань для самостійної діяльності студентів денної та заочної форм навчання напряму підготовки 6.010102 «Початкова освіта» освітнього ступеня «бакалавр» / уклад. С. Ю. Човрій. Мукачево : МДУ, 2018. 40 с.
10. Історія зарубіжної педагогіки : методичні рекомендації до самостійного вивчення теоретичних основ, підготовки до лекційних, семінарських і практичних занять студентів освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 013 «Початкова освіта» / уклад. С. Ю. Човрій. Мукачево : МДУ, 2020. 44 с.
11. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.) Упоряд. Л.Д.Березівська та ін. Київ: Наук. світ, 2003. 418 с.
12. Міленіна Г. Софія Русова та Яків Чепіга: зіставлення педагогічних ідей. Науково-методичний, інформаційно-освітній журнал. № 2020. №2-3. С. 33-44.
13. Нагачевська З.І. Педагогічна думка і просвітництво в жіночому русі Західної України(друга половина XIX ст.. – 1939 р.) : монографія. Прикарпатський національний ун-т ім.Василя Стефаника. Івано-Франківська: Підприємець Третяк І.Я., 2007. 764 с.
14. Педагогіка: навч. посіб. / З.Н. Курлянд та ін. Харків: Бурун Книга, 2009. 304 с.
15. Педагогічна майстерність: підруч. / за ред. І. А. Зязюна. Київ: СПО Богданова А. М., 2008. 376 с.
16. Педагогічна майстерність учителя: навч. посіб. / за ред. В. М. Гриньової, С. Т. Золотухіної. Харків: ОВС, 2021. 224 с.
17. Скільський Д. Історія зарубіжної педагогіки : посіб. Київ: «Смолоскип», 2011. 376с.
18. Хриков Є.М. Управління навчальним закладом: навч. посіб. Київ: Знання, 2006. 365с.
19. Якса Н. В. Основи педагогічних знань: навч. посіб. Київ: Знання, 2019. 358 с.
20. Єгорова І.В. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з курсу «Педагогіка». Івано-Франківськ, 2019. 48 с.

ДОДАТКОВА

1. Нерубайський В. А. Григорій Ващенко: людина, педагог, державник. *Педагогічна майстерня*. 2018. № 4. С. 2–4.
2. Салига Н.М. Історія дошкільної педагогіки : навчально-методичний посібник до курсу. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2023. 134 с.
3. Сбруєва А. А., Рисіна М. Ю., Осьмук Н. Г., Чистякова І. А. П69 Практикум з історії педагогіки: навч.-метод. посіб. Вид 4-те, доповнене й перероблене. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 165 с.
4. Човрій С. Ю. Історія педагогіки. Історія вітчизняної педагогіки : методичні рекомендації щодо виконання самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 «Початкова освіта» денної та заочної форм навчання. Мукачево : МДУ, 2022. 70 с.
5. Студентський путівник
https://drive.google.com/file/d/1uPLDtWCSDHdfB6JTVXLhm3K55SUnl_f8/view?usp=sharing

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Гумер – електронна бібліотека для студентів і викладачів гуманітарного профілю. URL: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pedagog/index.php.
2. Видатні педагоги України та світу : інформ.-бібліогр. ресурс / наук. керівник проекту Л. Д. Березівська. URL http://www.dnpb.gov.ua/scientific_information_work/suhomlynskiy/?PHPSESSID=

d5af285744d2e79231fff63baf262ada

3. Електронна бібліотека з педагогіки. ULR : <http://nenaidesh.ru/>.

4. Електронний архів творів А. С. Макаренка. ULR: <http://www.makarenko.edu.ru/biblio.htm>.

5. Педагогічна бібліотека. ULR : <http://pedlib.ru/>.

6. Бібліотека ім. О. Сухомлинського. ULR: <http://www.dnpb.gov.ua/>.

7. Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека : <http://www.lonpb.com.ua/>.

8. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського. ULR: <http://nbuv.gov.ua/>.

9. Науково-педагогічна бібліотека м. Миколаєва. ULR: <http://www.library.mk.ua/>.

10. Перша українська Електронна бібліотека підручників «Pidruchniki.com.ua»: ULR. <http://pidruchniki.ws/>.

11. Онлайн бібліотека підручників. ULR: <http://studentam.net.ua>.

12. Концепція козацької педагогіки. ULR: https://studopedia.com.ua/1_396129_lektsiya--upravlenieobrazovatelnim-protsessom-kak-pedagogicheskaya-problema.html

13. Історико-педагогічний альманах. ULR. <http://library.udpu.org.ua/vydannia-udpu/istoryko-pedahohichnyialmanakh> (видання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини).

Викладач

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки та освітнього

менеджменту ім. Б.Ступарика

Наталія САЛИГА